

## เยาวชนไทยกับการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21

### Thai Youth and Education in the 21st century

ดร.ศิริพร อานุสฬา<sup>1</sup>, ดร.สุวิทย์ สลามเต๊ะ<sup>2</sup>, อาจารย์สรารวุธ และชัน<sup>3</sup>

Dr.Siriporn Anusapha<sup>1</sup>, Dr.Suwit Salamteh<sup>2</sup>, Mr.Sarawut Laesan<sup>3</sup>

<sup>1</sup> ผู้ช่วยคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

<sup>2</sup> อาจารย์ประจำสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

<sup>3</sup> รองคณบดีฝ่ายบริหารและวิเทศสัมพันธ์ วิทยาลัยนานาชาติอิสลามกรุงเทพ ม.เกริก



#### บทคัดย่อ

เยาวชนไทยกับการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ เข้ามาช่วยในด้านการศึกษาของเยาวชนที่มุ่งเน้นด้านการพัฒนา ด้านองค์ความรู้แบบบูรณาการรวมถึง ด้านทักษะของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร การศึกษาค้นคว้าเพื่อเติมความรู้สู่โลกแห่งวิวัฒนาการของเยาวชนไทยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างรวมถึงการสร้างนวัตกรรมสมัยใหม่ด้านการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก มีการแข่งขันด้านการศึกษาเพื่อสื่อให้สังคมโลกได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าทางการศึกษาของประเทศที่มีการพัฒนา ซึ่งในเรื่องการพัฒนาสังคมเยาวชนต้องมีความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างนวัตกรรมและต่อยอดนวัตกรรมการศึกษาที่ไม่มีขีดจำกัด ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศที่มีหลากหลายอาชีพภายในประเทศ ค่านิยมในยุคสมัย ค่านิยมทางด้านวัตถุ ค่านิยมทางด้านพฤติกรรมที่เรียนแบบในสังคมโลกที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้เรียกว่านวัตกรรมการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ให้เข้ากับยุคสมัยที่มีความเจริญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น เยาวชนไทยกับการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่นในด้านของทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรมแล้ว รวมถึงมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. การใช้สื่อโซเชียลมีเดียกับกระบวนการจัดการศึกษา สรุปได้ ดังนี้ 1. ด้านการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการบริหารหลักสูตร 3. ด้านการพัฒนาครูผู้สอน และ 4. ด้านการวัดและประเมินผล
2. การใช้สื่อโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีทางการศึกษา สรุปได้ ดังนี้ 1. การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน 2. การระดมมาตรฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3. การเลือกวิธีการใช้เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ
4. การใช้เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนการสอน 5. การให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนอง แล 6. การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข
3. การกำกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ ดังนี้ 1. การกำกับการเรียนรู้มีลักษณะเป็นกระบวนการของการกำกับการเรียนรู้ 2. บุคคลจะต้องกำกับการเรียนรู้ของตนเอง 3. การกำกับการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคม 4. การกำกับการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคล และ 5. การกำกับการเรียนรู้เป็นความสามารถที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
4. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ ดังนี้ 1. สอนน้อยลงทำให้เรียนรู้ได้มากขึ้น
2. การเรียนรู้โดยตรง 3. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย 3.1 การใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) และ 3.2 กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม)

5. ทักษะการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สรุปได้ ดังนี้ 1. การคิดเป็น 2. การรับฟังผู้อื่น 3. มีความคิดสร้างสรรค์ 4. การส่งเสริมนวัตกรรม 5. การเข้าถึงสื่อ 6. การมีจิตอาสาพัฒนาสังคม 7. การยึดมั่นคุณธรรม และ 8. มีความพอเพียง

**คำสำคัญ :** เยาวชนไทย, การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21

### **Abstract**

Thai youth and education in the 21st century in bringing technology and innovations To help in the education of youth that focuses on development. The integrated knowledge area includes The skills of the students are important. which is an era of progress in technology and communication Education and research to add knowledge to the evolutionary world of Thai youth that is important to learning development. Including creating modern innovations. Regarding the promotion of learning skills, there will be changes in the global society. There is an educational competition to communicate to the world society about the progress of education of developing countries. In the development of youth society, they must have knowledge in various fields to create innovation and extend educational innovation without limits. At present, the development of the country has a variety of occupations within the country. Values in the Ages material values Behavioral values that are studied in a global society that arises These can be called educational innovations that develop knowledge to match the era of information technology advancement. Therefore, Thai youth with education in the 21st century must have outstanding characteristics in terms of skills. In terms of morality and ethics Including having important roles, which can be summarized as follows.

1. The use of social media with the educational management process can be summarized as follows: 1. Teaching and learning management 2. Curriculum administration 3. Teacher development and 4. Measurement and evaluation.

2. The use of social media and educational technology can be summarized as follows: 1. Analysis of learner characteristics 2. Identification of learning standards and objectives 3. Selection of methods for using technology Media and equipment 4. Technology use media and equipment In teaching and learning 5. Getting students to react and 6. Evaluation and improvement.

3. Learning regulation in the 21st century can be summarized as follows: 1. Learning regulation is characterized by the process of controlling learning. 2. Individuals must regulate their own learning. 3. Regulation of learning. 4. Learning governance is related to individual competence challenges; and 5. Learning governance is an important competency for learning in the 20th century. 21

4. Guidelines for promoting learning in the 21st century can be summarized as follows: 1. Less teaching, more learning 2. Direct learning 3. Student-centered teaching by 3.1 Learning using cognitive processes (thinking process) and 3.2 social process (group process)

5. Education skills in the 21st century can be summarized as follows: 1. Thinking 2. Listening to others 3. Creativity 4. Promotion of innovation 5. Media access 6. Volunteerism for social development 7. Adhere to virtue and 8. have sufficiency.

**Keywords:** Thai youth, Education in the 21st century

## บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายสากลของคำว่า “เยาวชน” เป็นคนหนุ่มสาว คือ เป็นผู้มีอายุระหว่าง 15-25 ปีและอาจกล่าวได้ว่าเยาวชนเป็นคนที่อยู่ในช่วงชีวิตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม นอกจากนี้ เยาวชนยังถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนที่ต้องได้รับการดูแลเอาใจจากคนในครอบครัวอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้มีชีวิตที่เจริญเติบโตและสามารถทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้ เพราะฉะนั้นกลุ่มเยาวชนจึงควรค่าแก่การพิจารณาศักยภาพโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และความรู้ที่ได้อย่างเหมาะสมด้วยเช่นกัน และเยาวชนไทยที่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพอันจะช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นและความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จึงกำหนดคุณลักษณะเด็กและเยาวชนไว้เพื่อเป็นเกณฑ์วัดเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา ดังนี้ 1. มีความผูกพันในครอบครัวภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีทักษะในอาชีพและการดำรงชีวิตที่รู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น 2. มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง และรู้จักป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด 3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์จริยธรรมคุณธรรม และมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตามวัย 4. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภูมิใจในการทำงานสุจริต 5. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 6. รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2561 - 2564) [1] เด็กและเยาวชนเจริญวัยก็ต้องคลุกคลีอยู่กับปัญหารอบด้าน ดังนั้น แนวโน้มการพัฒนาจึงหันมาพัฒนาจิตใจและพัฒนาด้านให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม มีจริยธรรมและเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อการดำรงชีวิต และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) [2] สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญปี 2560 มาตรา 54 กล่าวว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา ตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตนให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อน [3]

และการพัฒนาระบบการเรียนการสอนยังไม่มีเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม อาจจะทำให้กล่าวได้ว่าการเรียนการสอนยังคงยึดเอาเนื้อหาเป็นหลัก แต่ระบบการศึกษาไม่ได้ยึดเอา คน หรือ ผู้เรียนเป็นสำคัญ และยัง

ขาดกระบวนการหรือเครื่องมือที่เหมาะสมในการเรียนการสอนจึงทำให้การพัฒนาการเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทั้งนี้ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง (Life in the Real World) เน้นการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น (Flexible in How We Teach) เรียนรู้ผ่านการวิจัยและการปฏิบัติในโครงการงาน โดยเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เก่าที่มีอยู่ (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2557) [4] สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสาร ข้อมูลสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 4) ทักษะความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ 5) ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การเขียนและการพิมพ์ 8) การอ่านและการฟัง 9) การคำนวณ 10) การตั้งคำถาม 11) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมทางสังคม 12) ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ 13) ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิต 14) การจัดการองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ 15) ความสามารถในการใช้เหตุผล 16) ทักษะการเรียนรู้ที่แท้จริง 17) การเรียนรู้เชิงกระบวนทัศน์ 18) ทักษะการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง และ 19) คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในปัจจุบันจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจเชิงลึกด้านเนื้อหากรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อันจะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเชื่อมโยงหลายมิติปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย นำไปสู่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่ต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการประเมินผลที่ครอบคลุมหลักสูตรเนื้อหาวิชาในลักษณะที่เป็นสหวิทยาการ ความสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนที่แตกต่างโดยเน้นที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม รวมไปถึงการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป (ระพีพัฒน์ หาญโสภณ และคณะ: 2565) [5] สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านจากสังคมอุตสาหกรรมเป็นสังคมสารสนเทศ (Information Society) สังคมความรู้ (Knowledge Society) หรือเป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Society and Economy) ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลความรู้และนวัตกรรม โลกในยุคนี้มีการแข่งขันการผลิตและพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งหากพลเมืองของประเทศมีทักษะการคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้างนวัตกรรมที่เอื้ออำนวยความสะดวกและนำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นหนึ่งในทักษะที่สำคัญและจำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ จากการที่พลเมืองในศตวรรษที่ 21 ใช้ชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สื่อใหม่เกิดขึ้นมากมายและนับวันจะมีอิทธิพลและบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของเด็กและเยาวชนในยุคใหม่นี้ ยูเนสโกสนับสนุนการเรียนรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร โดยเห็นว่าเป็นศักยภาพที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานในทุกวันนี้ (Unesco, 2012) [6]

### เยาวชนไทยกับการศึกษา

ประเทศไทยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกยุทธศาสตร์ชาติ 2561 มีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา, 2561) และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า “เยาวชน” ไว้หมายถึงบุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่นักเรียนหรือนักศึกษาแล้วด้วยการสมรส (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525) [7] สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2556) ได้กล่าวว่า เยาวชนไทยแลนด์ 4.0 เป็นช่วงวัยของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เกิดมาบนสังคมที่ไหลเททางวัตถุและเทคโนโลยี โดยเป็น Gen Y และ Gen Z ซึ่งมี

ความถนัดด้านเทคโนโลยีและเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีได้ดีกว่ากลุ่มคนรุ่นอื่น โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายกับการนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทั้งจากการทำงานและการประกอบกิจกรรมอื่นในสังคม เช่น การเรียน หรือความสามารถในการทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน ภาวะโลกที่เปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดปัญหาที่ทำให้เยาวชนไทยต้องปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่อง 3R 7C และ 2L เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่จะนำพาประเทศไปสู่สังคมที่ยั่งยืน สอดคล้องกับคำที่กล่าวว่า “เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” ประโยคที่บ่งบอกถึงความสำคัญในการสร้างพลเมืองที่ดีให้เริ่มต้นตั้งแต่ วัยเยาว์ คำถาม คือ การสร้างเด็กที่ดีเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีต้องทำอย่างไร หลายท่านอาจพุ่งเป้าคำตอบของคำถามนี้ไปที่เรื่อง การศึกษาเป็นอันดับแรก เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่บ่มเพาะให้เด็กมีพัฒนาการและความรู้ตามที่เขาสวมควรได้รับ และนำสิ่งที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต [8] ในปัจจุบัน คือ โลกของศตวรรษที่ 21 ที่ไม่ว่าอะไร ก็หมุนไปเร็วเกินกว่าช่วงศตวรรษที่ 20 ที่ผ่านมา เราควรจะทำอย่างไรให้การศึกษาเหมาะสมกับปัจจุบัน ให้เด็ก และเยาวชนที่จะไปเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าเตรียมพร้อมไปกับโลกศตวรรษที่ 21 เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีและเหมาะสมจนสามารถเป็นพลเมืองที่ดีตามที่คาดหวัง ระบบที่พยายามบ่มเพาะคนเพื่อที่จะให้เป็นคนหรือประชากรที่ ขับเคลื่อนสังคมต่อไป ที่ถูกพูดถึงมากที่สุดก็คือ “ระบบการศึกษา” จึงเกิดคำถามต่อว่าเราจะพัฒนาคนให้อยู่ใน ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร และอะไรเป็นทักษะที่จำเป็น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น ต่างจากศตวรรษที่ 20 พอสมควร ในอดีตเราเรียน เราเน้นท่องจำ เราเชื่อว่าคนที่เป็นคุณครูหรือคนที่เป็นผู้ใหญ่กว่ามีความรู้มากกว่า เพราะว่า ณ ตอนนั้นอาจจะเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึง Resource แหล่งความรู้ต่าง ๆ แต่เมื่อสังคมเปลี่ยน มีอินเทอร์เน็ตเข้ามา การเข้าถึงองค์ความรู้จึงง่ายมาก ๆ แต่คุณกดคลิกในอินเทอร์เน็ต มันแสดงมาให้หมดเลย ดังนั้น ทักษะสำคัญที่จำเป็น สรุปได้ คือ 1. “ทักษะการประเมินข้อมูล” หรือการที่เราจะตัดสินใจว่าข้อมูลไหน น่าเชื่อถือ ซึ่งทักษะนี้มันจะเกี่ยวข้องกับทักษะการคิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงวิเคราะห์หรือว่าการคิด แก้ปัญหา ใช้ศัพท์เรียกว่า “Soft Skills” เพราะว่าในยุคปัจจุบันคนเราต้องทำงานกับคนด้วยกันเองเพิ่มขึ้น เราไม่สามารถจะอยู่แบบปิดได้ หรืออยู่แบบไม่เจอใครเลย ทักษะที่จำเป็นประการที่ 2 คือ “ทักษะการสื่อสาร” Communication หรือว่าการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือจะเรียกว่า “Socio-Emotional Skills” คือ ทักษะสังคมและอารมณ์ และประการที่ 3 คือ “ทักษะในเชิงเทคนิค” Technical Skills ความเชี่ยวชาญในการทำงาน เฉพาะอย่าง แต่ว่าก่อนนี้ก็จะไม่ได้ถูกสอนเหมือนในอดีตว่าเด็กจะต้องรู้ผ่านการฟังบรรยายเท่านั้น แต่ว่าเมื่อเด็ก สนใจอะไรแล้ว เด็กจะไปพัฒนาเทคนิคหรือว่าทักษะเฉพาะทางของเด็กได้ด้วยตัวเองอย่างไร สรุปได้ว่า 3 ทักษะหลัก ๆ ที่จำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 “ส่วนคำถามที่ว่าวิธีการสอนแบบใด เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 คำถามนี้ต้องระวังเป็นพิเศษ เพราะว่าสังคมไทยเองกำลังตรึงอยู่กับคำว่า “วิธีการ” ติด กับติดคำว่า “เทคนิค” “วิธีไหนดีที่สุด” “เทคนิคไหนดีที่สุด” เราสังเกตว่าเมื่อพูดถึงวิธีการสอนปัจจุบัน มันมีศัพท์ มากมาย ไม่ว่าจะเป็น Problem-based Learning, Project-based Learning, Phenomenon-based Learning, Inquiry-based learning, Game-based Learning, Active Learning ศัพท์พวกนี้มีเยอะมาก และระดับนโยบายก็ รับวิธีการสอนเหล่านี้จากต่างประเทศเข้ามา คนส่วนใหญ่ก็มุ่งเอาศัพท์พวกนี้ไปใช้ในเชิงเทคนิค แต่ไม่เข้าใจจริง ๆ ว่า พวกเทคนิคเหล่านี้ แท้จริงแล้วเป้าหมายมันคืออะไร ปลายทางของวิธีการพวกนี้ สุดท้ายแต่ต้องการให้เด็กเป็น เจ้าของการเรียนรู้หรือไม่ โดยที่การจัดการเรียนการสอนวิธีใดก็ได้ หรือว่าทำให้เด็กเขารู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ เขามีส่วนร่วมกับการเรียนรู้กันอย่างเต็มที่ ไม่ใช่หนึ่งอยู่เฉย ๆ เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่ติดเทคนิคหรือวิธีการ เราจะไม่มี เสรีวิธีการสอนแบบดั้งเดิมหรือการบรรยายเช่นกัน และเชื่อว่าการบรรยายเองจะมีประโยชน์ในบางบริบท” [9]

นอกจากนี้ การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาเป็นอีกเรื่องที่สำคัญ เพราะหลักสูตรการศึกษา คือ กรอบที่กำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทั่ว

ประเทศ ดังนั้น กระบวนการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาจึงควรจะไปสู่การปลูกฝังความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และค่านิยมต่าง ๆ ที่เยาวชนจำเป็นต้องมี เพื่อให้พวกเขาเติบโตได้ ไม่ใช่แค่ในโลกปัจจุบัน แต่รวมถึงอนาคต กระบวนการดังกล่าวควร จะอยู่บนพื้นฐานของผลการศึกษาวิจัย และการใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ด้านการพัฒนาสมรรถนะจากทั่วโลก รวมทั้งต้องตอบสนองต่อความคาดหวังและเป้าหมายในการพัฒนาของประเทศ มันควรเป็นกระบวนการที่ทุกคนมีส่วนร่วมตอบสนองความต้องการของเยาวชน และสามารถพัฒนาทักษะที่พวกเขาต้องการให้เกิดขึ้นได้ โดยอาศัยวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทั้งนี้ ภาคเอกชนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ด้วย เพื่อให้การปฏิรูปหลักสูตรศึกษานำไปสู่การพัฒนาทักษะที่เป็นที่ต้องการได้อย่างแท้จริง ความพร้อมของระบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและความเชื่อมั่นของครูที่จะปฏิบัติตามแนวทางใหม่เป็นอีกเรื่องที่สำคัญต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนไปปฏิบัติ ดังนั้น เราจึงต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิรูปหลักสูตรตั้งแต่ต้น เพื่อให้พวกเขาพร้อมที่จะเดินตามในขั้นตอนการปฏิบัติ นอกจากนี้ ครูควรได้รับการสนับสนุนให้เข้าใจแนวทางใหม่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน และเข้าถึงทรัพยากรและความรู้ใหม่ ๆ ในการสร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้อิสระอำนวยความสะดวกการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และการมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น โครงการเพื่อการเรียนรู้ การวิจัยและการวิเคราะห์ และแบบฝึกหัดเพื่อฝึกฝนการแก้ไขปัญหา กระบวนการประเมินผล การเรียนรู้ ควรได้รับการปฏิรูปไปพร้อมกับ การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาและวิธีการเรียนการสอน เนื่องจากระบบการสอบและประเมินผลในระดับประเทศในปัจจุบันไม่ได้ถูกออกแบบมาภายใต้กรอบแนวคิดที่ต้องการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งนี้ การประเมินผลควรจะเป็นการวัดสมรรถนะและความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ของผู้เรียน และควรเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นตลอดปีการศึกษา องค์การยูนิเซฟยังสนับสนุนให้การปฏิรูประบบการศึกษานำไปสู่โอกาสที่เท่าเทียมด้วย เพื่อให้นักเรียนทั่วประเทศได้รับประโยชน์ โดยรัฐบาลต้องกำหนดกรอบให้มีการส่งครูที่มีคุณภาพไปประจำโรงเรียนที่มีความต้องการมากที่สุดก่อน โดยเฉพาะโรงเรียนที่ยังขาดแคลนที่นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่ขาดโอกาส ซึ่งยังต้องการเครื่องมือและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการสร้าง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้จริง มาตรการดังกล่าวจะช่วยลดความเสี่ยงที่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะเป็นประโยชน์กับเฉพาะโรงเรียนที่มีความพร้อม โดยทิ้งให้โรงเรียนและนักเรียนที่ยังขาดแคลนไว้ข้างหลัง โดยที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างเต็มที่ (อิวิจ เดลลानी, ออนไลน์: 2565) [10]

## การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21

ประเทศไทยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการจัดการศึกษาภายใต้บริบทโดยเน้นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 4 Cs ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) การร่วมมือ (Collaboration) และการสร้างสรรค์ (Creativity) พันธกิจหลักที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นแหล่งปัญญาของสังคมที่มีพันธกิจเป็นที่ยอมรับในระดับสากล คือ 1) การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนากำลังคนในระดับสูงให้กับสังคม ประเทศชาติ 2) การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ 3) การบริการทางวิชาการแก่สังคม เพื่อสร้างสรรค์ให้สังคมเจริญก้าวหน้าและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม โดยใช้วิชาการขั้นสูงเป็นพื้นฐาน และ 4) การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์แห่งชาติไทยโดยมีที่มาจากนโยบาย Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และการเรียนในศตวรรษที่ 21 ยังต้องมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จากบทความเรื่องทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคน

ต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต คือ 3R x 7C กล่าวคือ 3R ได้แก่ 1. (R) eading (อ่านออก) 2. (W) Riting (เขียนได้) 3. (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ 1. Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา) 2. Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) 3. Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์) 4. Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ) 5. Communications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ) 6. Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) และ 7. Career & learning skills (ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้) (วิจารณ์ พานิช, 2556). [8]

### การใช้สื่อโซเชียลมีเดียกับกระบวนการจัดการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องหากระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความปกติใหม่ (New Normal) ทั้งด้านการจัดรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การบริหารหลักสูตร รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน แนวคิดที่น่าสนใจในการปรับกระบวนการจัดการศึกษาจากองค์กรการศึกษา และนักการศึกษา จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวคิดในกระบวนการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

**ด้านการจัดการเรียนการสอน** โกล์บิช อคาเดเมีย (Globish) สตาร์ทอัพ EdTech ผู้พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียน Live English Classroom ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งหลังวิกฤต COVID-19 ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้ว่าการเรียนแบบออนไลน์ไม่ใช่รูปแบบการเรียนที่ดีที่สุดอีกต่อไป ซึ่งไวรัสผลักดันให้ผู้คนเข้าสู่ระบบออนไลน์เพื่อปรับตัว การศึกษาไทยจะเกิด New Normal ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ เผย 4 รูปแบบการเรียน เนื่องจากการรักษาระยะห่าง หรือ Social distancing ในสังคมยังคงเป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการระบาดซ้ำ เหตุโควิด-19 ยังไม่มีวัคซีนป้องกัน และผู้คนทั่วโลกตระหนักถึงภัยจากโรคระบาดมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก และเยาวชนซึ่งมีความเสี่ยงสูง พร้อมระบุโควิด-19 คือ ตัวแปรสำคัญในการปฏิวัติการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้สรุปไว้ ดังนี้ คือ 1. การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100% รูปแบบดังกล่าวเหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรผ่านระบบออนไลน์ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ผู้ปกครองมีความพร้อมในการช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งมีเครื่องมือสนับสนุนการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต 2. การเรียนในห้องเรียน เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่มากและมีพื้นที่มากพอให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing เพื่อรักษาระยะห่างและการดูแลสุขอนามัยของผู้เรียนได้อย่างเคร่งครัด 3. การเรียนผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียน จำนวนมากและไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มาก่อน ควรแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อสลับวันกันมาเรียนทั้งนี้เพื่อให้วันที่นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบรักษาระยะห่างได้รวมทั้งสามารถดูแลสุขอนามัยของนักเรียนได้อย่างเข้มข้น เพื่อการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผล โดยโรงเรียนเลือกวิชาที่มีการปฏิบัติหรือต้องเรียนรู้ร่วมกัน มาจัดการเรียนที่ห้องเรียน ในขณะที่วิชาอื่นให้จัดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ และ 4. การเรียน Home School คาดว่าการเรียนในรูปแบบนี้จะเพิ่มขึ้นในประเทศไทย เนื่องจาก ผู้ปกครองอาจจะมี ความกังวลเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจากโรคภัยไข้เจ็บ มลพิษ มลภาวะ และภัยคุกคามอื่น โดยผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชามาสอนที่บ้านที่ตอบโจทย์รูปแบบการเรียนรู้ของบุตรหลานมาประยุกต์กับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ [11]

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับ ศุภวรรณ การุญญะวีร์ (2564: 51) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน การทดสอบ เป็นต้น รวมทั้งความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของคุณในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการให้กำลังใจ ให้ความรักและความเอาใจใส่ด้วย โดยมีองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 1) หลักสูตรการเรียนการสอน 2) การจัดการเรียนการสอน 3) สื่อการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล [12] สอดคล้องกับ พิมพีใจ พุฒจัตุรัส (2562: 48) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ [13]

**ด้านการบริหารหลักสูตร** พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ และเพื่อการศึกษาต่อโดยให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำสาระสำคัญของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ และมาตรา 28 ได้กำหนดให้หลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะที่หลากหลาย ทั้งนี้ จะต้องจัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ [14] เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ ซึ่งสาระสำคัญของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานที่จะพัฒนาหลักสูตรที่มีมาตรฐานเพื่อเป็นตัวกำหนดคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน [15] ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [16] ได้กล่าวว่า การศึกษายุคนี้นี้ต้องหาจุดที่จะพัฒนาเด็กไทยให้ไปสู่โลกดิจิทัลหรือการศึกษาศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะเพราะหลักสูตรฐานสมรรถนะจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ค้นพบศักยภาพของเด็กไทยมากขึ้น [17] และบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในขณะนี้นอกจากจะพัฒนาทักษะการศึกษาให้แก่คนรุ่นใหม่แล้วยังต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน เช่น Up-Skill และ Re-Skill และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่คนทุกช่วงวัย ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนจึงมีความหลากหลายและรูปแบบการสอนเองก็ต้องปรับให้มีทั้ง 2 แบบ คือ ออฟไลน์และออนไลน์ อีกทั้งคงไม่มีสูตรสำเร็จว่าหลักสูตรไหนจะเป็นออนไลน์ 100% การออกแบบหลักสูตรจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนมีแบบทดสอบที่หลากหลายเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน รวมถึงนักเรียนและครูร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในห้องเรียน [18]

**ด้านการพัฒนาครูผู้สอน** สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้นำเสนอการปรับการศึกษาคุณนิวนอร์มอล โดยเสนอแนวคิดในการปรับบทบาทครูและการพัฒนาครู ดังนี้ 1. ปรับรูปแบบดั้งเดิมจากครูที่ผู้สอน (Teacher) ไปเป็นครูผู้สนับสนุนการเรียนรู้หรือ Learning Facilitator โดยเชื่อว่าการจัดการศึกษาไทย คือ การมีครูคุณภาพจำนวนมากที่มีความสามารถในการเป็น Facilitator มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตรวิธีการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา 2. ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมครูให้ครูเปลี่ยนจากผู้สอน (Teacher) ไปเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ชักชวนให้เด็กได้เรียนรู้ มีแนวคิดที่สำคัญในการมุ่งเน้นการพัฒนาครู สรุปได้ ดังนี้ 2.1) เปลี่ยนจากครูแบบเดิมเป็นครูที่สอนครอบคลุม



เกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ (Transform Teachers to New Normal in Education) เช่น โครงการศูนย์กลางการพัฒนา STEM Facilitator เมืองสะเต็มศึกษารูปแบบปฏิบัติการสำหรับฝึกแนวทางสะเต็มศึกษาที่จัดตั้งขึ้นโดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-People Partnership) ซึ่งจะเป็นต้นแบบในการขยายผลสู่ภูมิภาค โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูวิทย์-คณิตทั่วประเทศ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาและนักเรียนสามารถนำเสนอสมรรถนะด้านสะเต็มมาใช้ในการเรียนรู้ออนไลน์ และการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 และ 2.2) แพลตฟอร์มสนับสนุนเพื่อการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน (Supporting Platform for New Normal Teachers) ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เป็น National Online Platform เช่น ระบบพี่เลี้ยง และการกำกับ Mentoring & Supervising แพลตฟอร์มการให้คำปรึกษา Online STEM Education สำหรับบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง การพัฒนาครูให้มีความพร้อมสู่การเป็นครูยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาการคำนวณ การขยายวิธีการเรียนแบบ STEM Education จะทำให้เด็กมีความเข้าใจ ทำให้เด็กคิดวิเคราะห์เป็น เมื่อเด็กเรียนระดับมหาวิทยาลัยจะสามารถนำความรู้ด้านการคิดวิเคราะห์มาประกอบการเรียนได้ [19]

3. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้กล่าวว่า ครูจะต้องมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จะต้องพัฒนาครูในประเด็นนี้ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอย่างก้าวกระโดด จัดให้มีการทดสอบและอบรมครูให้สอดคล้องกับความรู้ยุคดิจิทัล เช่น ภาษาอังกฤษ และเรื่องเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในอนาคต [15]

**ด้านการวัดและประเมินผล** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โดยมีเนื้อหาทั้งในส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งรูปแบบปกติ และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน บทบาทในการเรียนของนักเรียน บทบาทในการสอนของครู การเรียนในชั้นเรียน (On-Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On-Air) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การพัฒนาการเรียนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพโดยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับผู้สอนเสมือนหรือดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน และดำเนินการประเมินผลการศึกษา การประเมินจะถูกเปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” ไปสู่ “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” นั่นคือ การวัดผลลัพธ์ให้คุณครูเข้าใจว่าผู้เรียนเหมาะกับการเรียนรู้รูปแบบไหนและอะไรที่จะสามารถเติมทักษะที่คุณครูคาดหวังได้ การประเมินผลในวิถีการศึกษานี้จึงเป็นการทำความเข้าใจไม่ใช่การตัดสิน [20]

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การใช้สื่อโซเชียลมีเดียกับกระบวนการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 รวมถึงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร มีการประเมินผลที่เที่ยงตรง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรมีการส่งเสริมผู้เรียนทุกคนในระดับชั้น รวมถึงเด็กนักเรียนพิเศษที่มีความบกพร่องและที่มีความสามารถพิเศษให้สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

## การใช้สื่อโซเซียลมีเดียและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ในยุคที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านการศึกษา การจัดการเรียนสอนที่เปลี่ยนไปจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน สู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ฐัญญา แสงตันชัย (2561: 16-27) [21] ได้กล่าวว่า สื่อการศึกษา หมายถึง วัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอน ซึ่งอาจเป็นรูปแบบวิธีการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง การใช้สื่อดิจิทัลรวมถึงเทคนิคการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อื่นๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบและส่งเสริมระบบการเรียนการสอนโดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. อุปกรณ์หรือเครื่องมือ ได้แก่ กล้องถ่ายรูป ชุดคอมพิวเตอร์ชุดโปรแกรมโปรเจกเตอร์ โทรทัศน์และชุดเครื่องเสียง และ 2. วิธีการ ได้แก่ กิจกรรมการสาธิต ทดลองต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีระบบการนำมาบูรณาการให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการที่ครูผู้สอนจะบูรณาการเครื่องมือทางเทคโนโลยีจะต้องมีการวางแผนการใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ดังนั้น การสอนที่ดีต้องมีการวางแผนอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน Heinich, Molenda & Russell [22] การวางแผนการสอนที่ใช้สื่อการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีร่วมด้วย เรียกว่า "ASSURE Model" ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ ได้แก่

**1. การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน (Analyze learners)** การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นการวิเคราะห์เพื่อครูผู้สอนจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะการใช้สื่อให้ได้ผลดีนั้นย่อมจะต้องเลือกสื่อให้มีความสัมพันธ์กับลักษณะของผู้เรียน โดยที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงลักษณะทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับความรู้ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละคน ถึงแม้ว่าลักษณะทั่วไปของผู้เรียนจะไม่มี ความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียน แต่ก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถตัดสินระดับของบทเรียนและเลือกตัวอย่างของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ สำหรับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนนั้นนับว่ามีส่วนสำคัญโดยตรงกับเนื้อหาบทเรียน ตลอดจนสื่อการสอน และวิธีการที่จะนำมาใช้ในการสอน สรุปได้ ดังนี้ 1.1) ทักษะที่มีมาก่อน (Prerequisite skills) เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานหรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนนั้นอะไรบ้างก่อนที่จะเรียน 1.2) ทักษะเป้าหมาย (Target skills) ผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะที่จะสอนนั้นมาก่อนหรือไม่ เพื่อที่จะได้สอนให้ตรงกับที่วางจุดมุ่งหมายไว้ 1.3) ทักษะในการเรียน (Study skills) ผู้เรียนมีความสามารถขั้นต้นทางด้านภาษา การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยในการเรียนรู้นั้นในระดับมากน้อยเพียงไร 1.4) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี (Information, media and technology skills) และ 1.5) ทศนคติ (Attitudes) ผู้เรียนมีทัศนคติอย่างไรต่อรายวิชาที่เรียน

**2. การระบุมาตรฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (State standards and objectives)** การระบุมาตรฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้และตั้งขึ้นเพื่อคาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถบรรลุถึงสิ่งใดหรือมีความสามารถใหม่อะไรบางอย่างในการเรียนนั้น การตั้งหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนนี้ คือ 2.1) จะได้ทราบว่าเรียนการสอนนั้นมีวัตถุประสงค์อะไร เพื่อสะดวกในการเลือกสื่อการสอนเทคโนโลยี และวิธีการให้ถูกต้อง วัตถุประสงค์นี้จะช่วยครูผู้สอนในการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนและสร้างสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น และ 2.2) ช่วยในการประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง เพราะครูผู้สอนจะไม่ทราบเลยว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้าไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ก่อนเพราะช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าเมื่อเรียนบทเรียนนั้นแล้วจะสามารถเรียนรู้หรือ กระทำอะไรได้บ้าง

**3. การเลือกวิธีการใช้เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ (Select strategies, technology, media, and materials)** การเลือกวิธีการ เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ครูผู้สอนสามารถ กระทำได้ 3 วิธี ดังนี้ 3.1) เลือกจากสื่อการสอนที่มีอยู่แล้ว (Selecting available materials) 3.2) ดัดแปลงสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น (Modifying existing materials) และ 3.3) การออกแบบสื่อการสอนใหม่ (Designing new materials)

**4. การใช้เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอน (Utilize technology, media, and materials)** การใช้เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอนเป็นขั้นของการปฏิบัติจริง ซึ่งครูผู้สอนจะต้องดำเนินการ ดังนี้ 4.1) ดูหรืออ่านเนื้อหาในสื่อเหล่านั้นก่อนเป็นการเตรียมตัว เช่น ครูผู้สอนอ่าน และตรวจสอบ เนื้อหาใน PowerPoint Slides ให้แม่นยำก่อนนำไปสอน หรือดูคลิปวิดีโอที่จะใช้สอนก่อนนำไปสอน ถ้าหากมีส่วนไหนไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในวิดีโอ ครูผู้สอนสามารถดัดแปลงหรือเลือกเอาเฉพาะบางช่วงบางตอน ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ เป็นต้น 4.2) จัดเตรียมสถานที่ ที่นั่งเรียน อุปกรณ์เครื่องมือ และสิ่งต่างๆ เพื่อความสะดวกเรียบร้อยก่อนการสอน และควรทดลองอุปกรณ์ที่จะใช้สอนก่อนว่าใช้งานได้ 4.3) มีการเตรียมตัวผู้เรียน โดยการใช้สื่อการสอนนำเข้าสู่บทเรียน หากครูผู้สอนมีการเปิดคลิปวิดีโอให้ผู้เรียนชมก็ควรจะต้องสรุปเนื้อหาเรื่องที่จะชมนั้น ให้ผู้เรียนทราบก่อนว่าเกี่ยวข้องกับบทเรียนอย่างไรบ้าง และ 4.4) ควบคุมชั้นเรียน ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาทเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและคอยชี้แนะการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนให้แก่ผู้เรียน (Facilitator) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในสื่อการสอนที่น่าเสนอนั้น

**5. การให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนอง (Require learners' participation)** การให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนองเป็นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้เรียนจะมีการตอบสนองหรือไม่และมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับสื่อการสอนที่นำมาใช้ สื่อการสอนบางชนิดเมื่อใช้แล้วจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากกว่าสื่อการสอนชนิดอื่น เช่น การให้อ่านข้อความในหนังสือหรือดูรูปจะทำให้ผู้เรียนมีการอภิปรายจากสิ่งที่อ่านหรือเห็น ผู้เรียนย่อมมีการตอบสนองที่เกิดขึ้นได้ทันทีและง่ายกว่าการให้รับชมภาพยนตร์ ทั้งนี้ เพราะการรับชมภาพยนตร์จะต้องดูให้จบเรื่องก่อนแล้วจึงอภิปรายซึ่งจะดีกว่าการหยุดดูที่ละช่วงแล้วอภิปราย เพราะจะทำให้มีการขัดจังหวะ เกิดความไม่ต่อเนื่องในการรับชมอาจจะทำให้ไม่เข้าใจหรือจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถมีการตอบสนองโดยเปิดเผย (Overt response) โดยการพูดหรือเขียนและการตอบสนองภายในตัวผู้เรียน (Covert response) โดยการท่องจำหรือคิดในใจ เมื่อผู้เรียนมีการตอบสนองแล้วครูผู้สอนควรให้ผลย้อนกลับทันทีเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าตนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องหรือไม่ การเรียนการสอนโดยการให้ทำแบบฝึกหัด การตอบคำถาม การอภิปราย หรือการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองและได้รับการเสริมแรงระหว่างการเรียนได้เป็นอย่างดี

**6. การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข (Evaluation and revise)** ครูผู้สอนสามารถประเมินผล การจัดการเรียนรู้ได้ 3 ลักษณะ คือ 6.1) การประเมินผลกระบวนการสอน เพื่อเป็นการประเมินว่าสามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งในด้านตัวครูผู้สอน สื่อการสอน และวิธีการสอน โดยในการประเมินผลสามารถทำได้ทั้งระยะก่อน ระหว่างและหลังการสอน 6.2) การประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่ามีเกณฑ์เท่าใด การวัดผลอาจทำได้ด้วยการทดสอบ การสอบปากเปล่า หรือดูจากผลงานของผู้เรียน สิ่งสำคัญที่จะทราบได้ว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนมากน้อยเพียงใด คือ การสังเกตจากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียน และ 6.3) การประเมินผลสื่อการสอนและการสอน โดยการให้ผู้เรียนมีการอภิปราย และวิจารณ์การใช้สื่อ การสอนและเทคนิคการสอนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงไร เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นในการสอนครั้งต่อไป [23]

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การใช้สื่อโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีทางการศึกษานั้น ครูผู้สอนควรได้รับการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีในด้านการใช้งานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อการจัดการเรียนการสอน และเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยครอบคลุมทุกด้าน ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจว่ามีเทคโนโลยีอะไรอยู่ เทคโนโลยีแต่ละประเภทใช้การอย่างไร มีหลักการประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร ตลอดจนรู้ถึงประโยชน์และโทษของการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ซึ่งสำหรับครูผู้สอนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดเนื้อหา รวมถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน

## การกำกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากการกำกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่สำคัญ (Hadwin, et. al., 2011; Christopher, 2010) ได้กล่าวสรุปไว้ ดังนี้

1. การกำกับการเรียนรู้มีลักษณะเป็นกระบวนการของการกำกับการเรียนรู้ ประกอบด้วย การวางแผน การสังเกตตนเอง และการควบคุมตนเอง ซึ่งในการสังเกตตนเองบุคคลจะเปรียบเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับสภาพที่มุ่งหวัง หรือมาตรฐานของเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ได้ตั้งไว้ส่งผลให้บุคคลรับรู้ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับสิ่งที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้ หลังจากนั้นบุคคลจะทำการตัดสินใจตนเองว่าประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ นำไปสู่การกระตุ้นตนเองให้มีการปรับกลยุทธ์หรือวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. บุคคลจะต้องกำกับการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งทางด้านพฤติกรรม ความคิดและแรงจูงใจหรือความรู้สึกที่มีต่อการเรียนรู้โดยที่บุคคลจะต้องติดตามสังเกตและควบคุมความคิดแรงจูงใจและพฤติกรรมของตนเองรวมถึงการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้และมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

3. การกำกับการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคม โดยการกำกับการเรียนรู้มีความเกี่ยวข้องกับ การที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่ม จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่าส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล แต่ในปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการกำกับการเรียนรู้ซึ่งวิจัยเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมที่กลุ่มบุคคลมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นปัจจัยสำคัญของการกำกับการเรียนรู้ผู้เรียนที่มีการกำกับการเรียนรู้จะมีความสามารถในการแสวงหาความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น มีทักษะกระบวนการกลุ่ม มีทักษะในการจัดการสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถแสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นเพื่อการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการกำกับการเรียนรู้ของบุคคลมี สรุปได้ ดังนี้

- 3.1 การเลียนแบบ (Modeling) คือ การที่บุคคลได้สังเกตวิธีการกำกับการเรียนรู้ของตัวแบบ การสังเกตตัวแบบช่วยพัฒนาการกำกับการเรียนรู้ของบุคคลโดยช่วยให้บุคคลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการกำกับการเรียนรู้ของตัวแบบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ที่ตัวแบบได้รับ ซึ่งประสิทธิภาพของตัวแบบที่ใช้จะส่งผลต่อการเลียนแบบพฤติกรรมในการกำกับการเรียนรู้ของบุคคล
- 3.2 การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) คือ การให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนรู้กับบุคคลเมื่อมีความจำเป็น ซึ่งถือว่าเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดพื้นฐานเชิงสังคมในการพัฒนาการกำกับการเรียนรู้ เช่น เมื่อผู้เรียนไม่สามารถตั้งเป้าหมายที่เหมาะสมได้ผู้สอนหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถมากกว่าอาจจะช่วยให้คำแนะนำในการตั้งเป้าหมายที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนจึงแสดงให้เห็นว่าการเสริมต่อการเรียนรู้มีส่วนช่วยในการพัฒนาการกำกับการเรียนรู้ของบุคคล และ
- 3.3 การสนับสนุนของผู้อื่น (Other Support) คือ การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนหรือความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพื่อช่วยพัฒนาการกำกับการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เช่น จากเพื่อนครูผู้สอนหรือผู้ปกครอง เป็นต้น และยังรวมถึงการกำกับการเรียนรู้โดยได้รับความช่วยเหลือผู้ที่มีความสามารถมากกว่าอีกด้วย

4. การกำกับการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคล เนื่องจากสิ่งสำคัญของการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ของบุคคลคือ การเอาชนะความท้าทายในการเรียนรู้โดยการสร้างแรงจูงใจและการมีพฤติกรรมในการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีความท้าทายจึงมีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ซึ่งความร่วมมือกันของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญของการกำกับการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่มีความท้าทาย

5. การกำกับการเรียนรู้เป็นความสามารถที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยบุคคลจำเป็นต้องมีความสามารถในการกำกับการเรียนรู้ของตนเองมีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่นมีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม มีความเคารพในความสามารถของผู้อื่นและเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันในการกำกับการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลเกิดเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ตลอดเวลาทั้งในสถานศึกษาและในการดำเนินชีวิต [24,25]

### แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 (21 Century Skill) เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางของแห่งเทคโนโลยีสถาบันอุดมศึกษา ควรมีทิศทางในการปรับตัวให้รองรับพลวัตที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับรูปแบบการเรียนรู้จากยุค 1.0 ที่เรียนรู้จากอาจารย์อย่างเดียวให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (ยุค 2.0) และสร้างองค์ความรู้ (ยุค 3.0) นำไปสู่การอุดมศึกษาไทยในยุค 4.0 ที่มีหัวใจสำคัญ คือ การสร้างนวัตกรรมและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น หนังสือ 21<sup>st</sup> Century Skill: Learning for Life in Our Time (Trilling & Fadel, 2009) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ว่าผู้เรียนต้องพร้อมพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ แนวคิดในการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 คือ **สอนน้อยลงทำให้เรียนรู้ได้มากขึ้น** (teach less, learn more) หมายถึง ครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยายหรือครูผู้สอนคอยบอกเล่าให้น้อยลงแต่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น ส่วนอีกแนวคิด คือ **การเรียนรู้โดยตรง** (Active learning) โดยมุ่งจัดการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยผ่านการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ลงมือปฏิบัติคิดแก้ปัญหาหรือเริ่มสร้างสรรค์ทำงานเป็นกลุ่ม สรุปเป็นความรู้และสามารถนำเสนอได้อย่างเหมาะสม และอีกแนวคิดหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ **การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** คือ แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดย การใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอนหลากหลายแหล่งความรู้สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย คือ พหุปัญญา รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธีเพื่อให้พร้อมต่อสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตมีทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีเพื่อการติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายที่หลากหลายรูปแบบ (Trilling, B., & Fadel, C., 2009) [26]

## ทักษะการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21

จากการได้รวบรวมข้อมูลนักวิจัยและนักทฤษฎีต่างๆ สามารถสรุปให้เห็นถึงทักษะและคุณลักษณะจำเป็นที่ต้องมุ่งปลูกฝังและพัฒนาให้เยาวชนไทยได้มีคุณลักษณะและทักษะที่พึงประสงค์ในยุคศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) การคิดเป็น 2) การรับฟังผู้อื่น 3) มีความคิดสร้างสรรค์ 4) การส่งเสริมนวัตกรรม 5) การเข้าถึงสื่อ 6) การมีจิตอาสาพัฒนาสังคม 7) การยึดมั่นคุณธรรม และ 8) มีความพอเพียง โดยได้นำเสนอให้เห็นถึงแนวความคิด ความสำคัญ และแนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะและคุณลักษณะทั้ง 8 ประการ โดยเชื่อมโยงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะดังกล่าว ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

**1. การคิดเป็น** การมีความสามารถในการคิดวิจารณ์หรือการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดวิจารณ์ญาณเป็นความสามารถทางสมองที่สามารถเรียนรู้ ผักผ่อนและพัฒนาได้ โดยใช้กระบวนการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้กรณีศึกษา การอภิปรายกลุ่มโดยอาศัยการสื่อสารอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้ฝึกคิดร่วมกับผู้อื่นและเรียนรู้กระบวนการคิดของคนอื่นไปในขณะเดียวกัน โดยต้องใช้เวลาในการคิดอย่างเพียงพอและเหมาะสมในแต่ละโจทย์ปัญหา [27] สอดคล้องกับ Sword, L. (2005) ได้กล่าวว่าความหมายของการคิดโดยใช้ภาพเป็นสื่อว่าเป็นการคิดแบบองค์รวมโดยการคิดประเภทนี้จะใช้รูปภาพ สี กราฟิก แผนที่ แผนภูมิ ช่วยในการคิด ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ภาพเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านการมองเห็นของมนุษย์ และใช้ความสามารถนั้นในการจําแนกและแปลความหมายสิ่งที่มองเห็นเพื่อการติดต่อสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เป็นความสามารถทางทักษะสัมผัสในการอ่าน และเขียนข้อมูล หรือแม้แต่การใช้จินตนาการและการสร้างภาพนึกในใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการตีความเนื้อหา นั้น ๆ เช่น ในการอ่านนั้น ผู้อ่านอาจวาดภาพประกอบเพื่อตีความและสร้างความเข้าใจในบทอ่านนั้น ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ผู้เรียนอาจสร้างแผนที่ความคิดเพื่อช่วยในการสร้างภาพ สรุปเนื้อหาที่ตนเองอ่านได้ ในขณะที่เดียวกันการใช้แผนที่ความคิดนี้สามารถช่วยในการเขียนได้ กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถที่จะฝึกการสร้างแผนที่ความคิดในการลำดับข้อมูลหรือสร้างภาพให้ตนเองก่อนที่จะลงมือเขียนจริง [28]

**2. การรับฟังผู้อื่น** บุคคลที่มีคุณลักษณะเห็นต่างอย่างเข้าใจและสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้จะเป็นผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิด มุมมองและเจตคติที่แตกต่าง มีความประนีประนอม เห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย เคารพความเห็นที่แตกต่างกัน เชื่อว่าความหลากหลายเป็นสิ่งที่ดีและโลกจะน่าอยู่ขึ้นหากเยาวชนไทยรู้จักเคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับเสียงส่วนใหญ่และรับฟังเสียงข้างน้อย รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ [29] ทั้งนี้ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นจะเป็นการทำการกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สอดคล้องต่อเนื่องกัน มีกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันส่งผลให้งานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Ministry of Education, 2007) ประกอบกับความสามารถในการทำงานกับผู้อื่นด้วยการยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ผ่านการทำงานร่วมกันโดยมีรูปแบบของการสื่อสารที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจร่วมกัน สมาชิกมีความรับผิดชอบและมีความกระตือรือร้นต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายประกอบกับทักษะความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นความสามารถเฉพาะบุคคลที่สามารถคิดสร้างสรรค์งานหรือประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการไม่ซ้ำแบบเดิม ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในรูปของผลผลิตและสามารถที่จะคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งกับเรื่องอื่น ๆ ได้ ความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์อย่างเหมาะสม [30]

**3. มีความคิดสร้างสรรค์** ความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญทางปัญญาที่ก่อให้เกิดความแตกต่าง ความแปลกใหม่ และเกิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ แนวโน้มของการจัดการศึกษาเพื่อให้อายุศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ พลเมืองจะต้องมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ นอกเหนือจากทักษะทางเทคโนโลยี สื่อและ

สารสนเทศ ทักษะการคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในสี่ทักษะ (The 4 C's) [31] สอดคล้องกับ Pauffler (2013: 40) ได้เสนอแนวทางการฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่แนวความคิดใหม่ ๆ 10 แนวทางด้วยกัน คือ เริ่มต้นเปลี่ยนตัวเอง 1) ตื่นขึ้นกับการตื่นเต้นกับสรรพสิ่งข้างหน้า 2) ตื่นตาตื่นใจกับทุกสิ่งในทุกอย่าง วัน 3) สนุกกับการคิดและทำ 4) ทำทุกสิ่งด้วยความเพลิดเพลินและเก็บความสนุกนั้นไว้ 5) เซอร์ไพรส์กับบุคคลทุกอย่าง วัน 6) เขียนความเซอร์ไพรส์และไม่เซอร์ไพรส์เป็นอย่างไร 7) ติดตามสิ่งที่สนใจ 8) สร้างสมความคิดเยอะ ๆ 9) สร้างความคิดที่แตกต่าง และ 10) สร้างความคิดที่ไม่ซ้ำใคร [32]

**4. การส่งเสริมนวัตกรรม** ได้นำหลักการและแนวคิดพัฒนาสร้างชิ้นงานและการนำมาปรับใช้ในการสอนเพื่อการศึกษาทดลองกับเยาวชนเพื่อสอดแทรกด้านพัฒนานวัตกรรมมาใช้ในรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เพิ่มเติมในด้านการพัฒนาทักษะการคิดค้นรูปแบบนวัตกรรมเข้ามาใช้เพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ และพัฒนาความคิดให้สร้างสรรคในการเรียนรู้แบบบูรณาการของการเรียนรู้ไปสู่ศตวรรษที่ 21 ในด้านการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ [8] ในโลกปัจจุบันต้องเผชิญหน้ากับความต้องการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อที่จะสามารถนำมาสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งแต่ละประเทศมีความกระตือรือร้นที่จะเป็นผู้นำทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับแนวหน้า การปฏิรูปการศึกษาโดยการบูรณาการสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์หรือสะเต็มศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาได้มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยรูปแบบการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาจะเน้นความสำคัญของความรู้ การเรียน การสอนแบบบูรณาการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จต้องเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนแบบแยกเนื้อหาสาขาวิชาเป็นการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อที่จะสามารถส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน [33]

**5. การเข้าถึงสื่อ** บุคคลที่รู้เท่าทันสื่อจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์สื่อ ประเมินสื่อได้ และใช้สื่อเป็น ไม่ตกเป็นเหยื่อทางการตลาดหรือการโฆษณาชวนเชื่อ ผู้บริโภคสื่อที่มีการรู้เท่าทันสื่อในระดับสูงจะสามารถควบคุมผลกระทบจากสื่อได้ กล่าวคือ จะรู้ผลกระทบและวิธีการที่จะจัดการรับผลกระทบของสื่อเหล่านั้นได้ ผู้ที่มีระดับการรู้เท่าทันสื่อสูงจะสามารถเข้าใจในเนื้อหาของสื่อได้ดีและมีการตัดสินใจที่ดีขึ้นว่าจะเลือกเชื่อหรือไม่เชื่อเนื้อหาจากสื่อเหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด ไปจนกระทั่งมีความสามารถในการใช้สื่อเพื่อความสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของตนเองได้ [34] สอดคล้องกับ ฮ็อบบ. (Hobbs, 2007) [35] ได้กล่าวว่า การฝึกตั้งคำถามและข้อสงสัยกับเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อก็เป็นอีกหนึ่งวิธีการที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ วิธีดังกล่าวเป็นการกระตุ้นความคิดโดยใช้ประโยคคำถาม 5 ข้อ ได้แก่ 1) ใครคือผู้ส่งสารและวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารคืออะไร 2) เทคนิคใดถูกนำมาใช้ในการดึงดูดความสนใจ 3) รูปแบบการดำเนินชีวิตค่านิยมและทัศนคติใดได้ถูกแสดงในเนื้อหาสาร 4) ผู้รับสารตีความเนื้อหาสารนั้นแตกต่างกันอย่างไร และ 5) สิ่งทีเนื้อหาสารละเว้นที่จะไม่นำเสนอคืออะไร คำถามเหล่านี้จะช่วยให้ได้เรียนรู้ที่จะถอดรหัสสารที่ได้รับผ่านสื่อ ได้รู้ถึงเบื้องหลังธุรกิจ สื่อ ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่ามีแรงจูงใจทางธุรกิจอยู่เบื้องหลังเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ นอกจากนี้ พลเมืองในศตวรรษที่ 21 นอกจากการมีความรู้ในวิชาแกน และความรู้ในประเด็นที่ให้ความสนใจในศตวรรษที่ 21 แล้วยังจำเป็นต้องมีทักษะ ดังนี้ คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดวิจรณ์ญาณและการแก้ปัญหาการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน 2) ทักษะทางสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ได้แก่ การรู้เท่าทันข่าวสาร การรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 3) ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เช่น ความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ เป็นต้น [36]

**6. การมีจิตอาสาพัฒนาสังคม** นับเป็นความโชคดีของประเทศไทยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนแก่

พลกนิกรชาวไทยสามารถใช้ได้กับทุกยุคสมัย และทุกระดับโดยยึดหลักการดำเนินชีวิตไปในทางสายกลาง ไม่ประมาท ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการคิด การกระทำ ช่วยในการดำรงชีวิตให้รอดพ้นจากวิกฤต มีความมั่นคง และยั่งยืน [37] ในการพัฒนาสังคมสามารถร่วมกันทำได้ในหลากหลายวิธีการ และหนึ่งในนั้น คือ การพัฒนาคน เพราะคนเป็นกลไกหลักในการพัฒนาสังคมประเทศชาติในทุกทาง ปัจจัยหลักในการพัฒนาสังคม คือ การพัฒนาเยาวชน เพราะการพัฒนาเยาวชนเปรียบเสมือนการสร้างครอบครัว เพื่อก้าวสู่การขยายตัวไปในกลุ่มใหญ่ของคนในสังคมโดยรวม การพัฒนาเยาวชนถือเป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อสังคม การพัฒนาเยาวชนควรเริ่มตั้งแต่เยาว์วัยเป็นระยะของการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นเด็กเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ ควรเร่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาตนเองได้ [38] ในขณะเดียวกันสังคมในยุคปัจจุบันเป็นสังคมยุคใหม่ของ “Gen A” หรือ “Generation Active/ Active Citizen” หรือพลเมืองสร้างสรรค์ พลเมืองตื่นรู้ที่รู้จักการแบ่งปัน จึงถือกำเนิดขึ้นเพื่อให้ทุกคนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อให้เป็นประเทศไทยน่าอยู่ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่สำคัญต่อการสร้างความเป็นพลเมืองที่ตระหนักรู้ถึงการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อขับเคลื่อนการสร้างพลเมือง” เพื่อสร้าง “คนรุ่นใหม่” ให้เป็น “กำลัง” สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้น่าอยู่ตามแนวทางพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่ทรงให้ความสำคัญกับโครงการ “จิตอาสาเราทำความดี ด้วยหัวใจ” เพื่อส่งเสริมให้คนไทยสมัครสมานสามัคคี มีความเสียสละ สร้างสรรค์ความดีเพื่อประโยชน์แก่ประเทศไทย โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน [39]

**7. การยึดมั่นคุณธรรม** การพัฒนาคุณธรรมเป็นสิ่งที่ทำได้และจำเป็นต้องทำ แม้จะต้องใช้เวลานาน พระธรรมปิฎก ใต้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่ศึกษา ได้เรียนรู้ ได้พัฒนา ได้ฝึกได้ เมื่อฝึกแล้วจึงประเสริฐ ในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาต้องพัฒนาให้ครบพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา โดยอาศัยการประสานและร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง บ้าน วัด/สถาบัน ศาสนา และโรงเรียน (บวร) การพัฒนาคุณธรรมต้องทำอย่างต่อเนื่อง หากเด็กและเยาวชนมีคุณธรรมและสามารถดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว สังคมและประเทศก็จะมีภูมิคุ้มกันที่ดี ลดผลกระทบและสามารถรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ [40] และการเสริมสร้างความรู้ทักษะความสามารถรวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมในลักษณะจิตสาธารณะหรือจิตอาสาให้กับเด็กและเยาวชน มีความสำคัญและควรเร่งดำเนินการจัดทำเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและลดสาเหตุของปัญหาเยาวชนในสังคม เป็นการเตรียมพร้อมให้กับเยาวชนก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 โดยใช้การปลูกฝังจิตอาสาวิธีการที่สำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญา โดยมีพื้นฐานของกระบวนการทางปัญญาที่มีผลต่อพฤติกรรมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่สามารถนำไปใช้พัฒนาบุคคล การสร้างเสริมจิต อาสาให้ความสำคัญทั้ง 3 มิติ ประกอบด้วย มิติพฤติกรรม คือ การกระทำที่ถูกต้อง มิติทางจิตใจ คือ ความภาคภูมิใจในสิ่งที่ถูกต้อง และมิติทางปัญญา คือ ความเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของสิ่งที่ทำ [41]

**8. มีความพอเพียง** นับเป็นความโชคดีของประเทศไทยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทาน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนแก่พลกนิกรชาวไทยสามารถใช้ได้กับทุกยุคสมัย และทุกระดับโดยยึดหลักการดำเนินชีวิตไปในทางสายกลาง ไม่ประมาท ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการคิด การกระทำ ช่วยในการดำรงชีวิตให้รอดพ้นจากวิกฤต มีความมั่นคง และยั่งยืน [37] และเศรษฐกิจพอเพียงยังมุ่งเน้นที่การพึ่งพาตนเอง โดยให้ผู้ผลิตหรือผู้บริโภคพยายามเริ่มต้นผลิตหรือบริโภคภายใต้ขอบเขตข้อจำกัดของรายได้หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน เช่น การส่งเสริมให้เกษตรกรจัดสรรที่ดินของตนให้หลากหลายโดยส่งเสริมให้แบ่งที่ดินเพื่อสร้างบ้าน ขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกข้าว ปลูกพืชผักหลากหลายไว้บริโภค

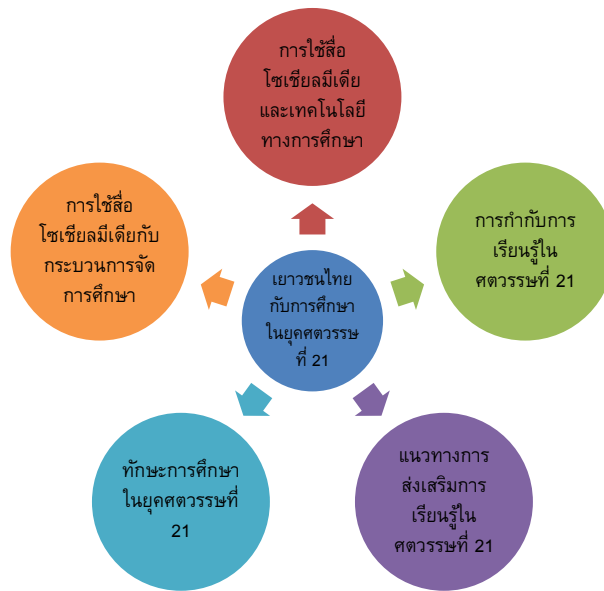


เองแทนการซื้อจากผู้อื่น เมื่อผลผลิตเหลือจากการบริโภคแล้ว จึงนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ซึ่งเป็นหลักการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเองและลดภาวะเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ [42]

## บทสรุป

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศที่มีหลากหลายอาชีพภายในประเทศ ค่านิยมในยุคสมัย ค่านิยมทางด้านวัตถุ ค่านิยมทางด้านพฤติกรรมที่เรียนแบบในสังคมโลกที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้เรียกได้ว่านวัตกรรมการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ให้เข้ากับยุคสมัยที่มีความเจริญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านการศึกษาของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศไทยและทั่วโลก และในยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการดำรงชีพของสังคม ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนให้มีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ความสามารถและทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติ ดังนั้น การเสริมสร้างองค์ความรู้ (Content knowledge) ทักษะเฉพาะทาง (Specific Skills) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Expertise) และสมรรถนะของการรู้เท่าทัน (Literacy) จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นี้ จากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ (The Globalization) ที่ได้เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุกๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อให้ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้และทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญ และความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต กรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่แสดงผลลัพธ์ของผู้เรียนและปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

เยาวชนไทยกับการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สำคัญและสามารถนำพาสถานศึกษา องค์กร และประเทศชาติไปสู่ความสำเร็จได้ โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ 1. การใช้สื่อโซเชียลมีเดียกับกระบวนการจัดการศึกษา 2. การใช้สื่อโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีทางการศึกษา 3. การกำกับกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 4. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 5. ทักษะการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ดังภาพประกอบด้านล่าง



ภาพประกอบที่ 1 เยาวชนไทยกับการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21  
(Thai Youth and Education in the 21st century)

### เอกสารอ้างอิง

- [1] แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 - 2564. (2559)
- [2] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579).
- [3] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2560. มาตรา 54. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก ราชกิจจานุเบกษา 6 เมษายน 2560. 14-15.
- [4] สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). *ทำไมต้องทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- [5] ระพีพัฒน์ หาญโสภณ และคณะ. *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (Learning Management in 21st Century: Theory toward Implementation)*. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2563). 163-172.
- [6] Unesco. (2012). *Media and Information Literacy, Communication and Information*. Retrieved from: [www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/](http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/) [2022, October 10].
- [7] ราชบัณฑิตยสถาน. (2554: ออนไลน์). *สื่อสังคม-เครือข่ายสังคม*. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=4357>
- [8] วิจารณ์ พานิช. (2556). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นเวิลด์
- [9] จิตติกาญจน์ อัครกุล. (ออนไลน์: 2565). *เราจะพัฒนาการศึกษาให้เยาวชนไทย พร้อมรับมือโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร?*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เข้าถึงเมื่อ 30 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://tu.ac.th/thammasat-lsed-expert-talk-educational-development-for-21st-century>

- [10] อิวจ์ เกลานี. (ออนไลน์: 2565). *การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21. การพัฒนาทักษะคือหัวใจสำคัญของ การศึกษาองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย*. เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/stories/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A>
- [11] โกลบิช อคาเดเมีย (มติชนออนไลน์: 2565). *โกลบิชเผย 4 รูปแบบการเรียนรู้บนนวัตกรรมเพื่อการศึกษา*. เข้าถึงเมื่อ 30 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก [https://www.matichon.co.th/lifestyle/tech/news\\_2215023](https://www.matichon.co.th/lifestyle/tech/news_2215023).
- [12] ศุภวรรณ การญญะวีร์. (2564). *การเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19*. วารสารวารสารบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2. 51.
- [13] พิมพ์ใจ พุฒจตุรัส. (2562). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์: ปทุมธานี. หน้า 48.
- [14] กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3)*. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- [15] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- [16] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563: ออนไลน์). *การศึกษายุคดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/social/gerieral/628541>.
- [17] วิชัย วงศ์ใหญ่. (2563). *New normal ทางการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย.
- [18] ศิริเดช คำสุพรหม. (2563: ออนไลน์). *รีวิวลหลักสูตรยุคโควิด-19*. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.salika.co/2020/05/05/review-mba-program-post-covid-era/>.
- [19] ชูกิจ ลิ้มปิฉานนท์. (2563: ออนไลน์). *Recovery Forum "School Reopening and Teacher Empowerment to cope with the Next Normal in Education"*. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://m.mgronline.com/qol/detail/9630000063614>
- [20] มารุต พัฒนาผล. (2563). *การประเมินการเรียนรู้ใน New normal*. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [21] ธัญภา แสงตันชัย. (2561). *การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนใน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต: กรุงเทพฯ ฯ
- [22] Heinich, R., Molenda, M., Russell, J.D. & Smaldino, S. (1999). *Instructional Media and Technologies for Learning (6th Ed)*. Columbus, OH: Prentice-Hall.
- [23] ศิริพร อนุสสา. *การใช้สื่อโซเชียลมีเดียกับการจัดการเรียนการสอน. THE USE OF SOCIAL MEDIA IN TEACHING AND LEARNING*. วารสารบริหารการศึกษา มศว ปีที่ 18 ฉบับที่ 35 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2564, 95-97.
- [24] Hadwin, A. F., Sanna. J. & Miller M. (2011). SelfRegulated, Co-Regulated, and Socially Share Regulation of Learning. *Handbook of Self Regulation of Learning and Performance*. London: Rutledge.
- [25] Christopher, A. W. (2010). Self- Regulated Learning and the 21 Century Competencies. Dissertation, Ph.D. (Educational Psychology). Graduate of school University of Houston.
- [26] Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century skills: Learning for life in our times*. California: John Wiley & Sons.

- [27] Ennis, R.H. (1985). "A Logical Basic for Measuring Critical Thinking Skill" *Education Leadership*. 43 (October 1985).
- [28] Sword, L. (2005). The Power of visual thinking. Retrieved September 14, 2022 from <http://www.giftedservices.com.au/handouts/Thinking.doc>
- [29] วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : หจก.ทิพย์วิสุทธ
- [30] เสริมศิลป์ ว. (2551). *ทางเลือก: คอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง นิทานสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน นักศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- [31] Kamat, V. (2012). *New Trends in Education for the 21st Century (Online)*. Retrieved from: <http://aview.in/allevnts/new-trends-in-educationfor-21-century>. [2022, October 16].
- [32] Paufler, A. (2013). *Creativity GYM*. Bangkok: Nation New Network.
- [33] M.S. Corlu, R.M. Capraro, and M.M. Capraro, "Introducing STEM Education: Implications for Educating Our Teachers For the Age of Innovation, ". *Education and Science*, Vol. 39, No. 171, 2014, pp. 74-85.
- [34] Potter, W, J. (1998). *Media literacy*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- [35] Hobbs, R. (2007). *Reading the Media: Media Literacy in High School English*. New York: Teachers College Press.
- [36] The Partnership for 21st Century skills. (2008). *21st Century Skills, Education, & Competitiveness: A Resource and Policy Guide*. (Online). Retrieved from [http://www.21stcenturyskills.org/documents/21st\\_century\\_skills\\_education\\_and\\_competitiveness\\_guide.pdf](http://www.21stcenturyskills.org/documents/21st_century_skills_education_and_competitiveness_guide.pdf). [2022, October 16].
- [37] ทิศนา ขมมณี. (2558). *ถอดรหัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนความคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [38] จันทนา อุดม และคณะ (2559). *สถาบันหลักทางสังคมและการเชื่อมโยงการพัฒนาเยาวชน*. พระนครวารสารวิจัยราชภัฏ, 11(2), 235-236.
- [39] ฐานเศรษฐกิจ. (2564). *โครงการพระราชทานของในหลวง ร.10*. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.thansettakij.com/royal/442798>
- [40] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2545). *พัฒนาการแบบของครุฑมของเด็กรไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- [41] ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ และคณะ. (2555). *สอนให้ลูกมีจิตสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- [42] ขจรศักดิ์ ชัย. (2554). *ผู้ชายคนหนึ่งทำให้เรามีชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันนอก.